

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА VII КЛАС

Общински кръг, София, 16 февруари 2008 г.

ТЕСТ

УТВЪРЖДАВАМ:

ВАНЯ КАСТРЕВА,
НАЧАЛНИК НА РИО

Прочетете песента и отговорете на въпросите към нея.

Ранил юнак на нива
с черни лиси¹ биволи
с копринени чулове,
с позлатени оглави.
Срятom срещна девойка:
краката ѝ туптяха
като добра хергеля²,
полите ѝ фучаха
като вятър през гора;
чехлите ѝ скриптяха
като зюмбюл над вода;
веждите се чернеят
като угар³ край море;
очите се стреляха
като риба в дълбини.

Речник: лиси¹ – със светли петна на челото (главата); хергеле² – стадо коне; угар³ – изорана и изоставена, незасята нива.

1. Какъв вид фолклорна песен е текстът?

- а. обредна;
- б. любовна;
- в. юнашка;
- г. битова.

1 т.

2. Кои са героите в текста на песента?

- а. момък и девойка;
- б. девойка и юнак;
- в. юнак и невеста;
- г. невеста и момък.

1 т.

3. Образът на коя стихия НЕ присъства в песента?

- а. вода;
- б. въздух;
- в. земя;
- г. огън.

2 т.

4. Кои тропи и фигури НЕ са използвани в портретното описание на девойката?

- а. инверсии;
- б. повторения;
- в. метафорични глаголи;
- г. сравнения.

2 т.

5. С помощта на анафората „като” в текста на песента е въведена реторическата фигура:

- а. контраст;
- б. етимологична фигура;
- в. сравнение;
- г. антитеза.

1 т.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
РЕГИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО, СОФИЯ-ГРАД

6. В изречението *Ганил юнак на нива с черни мисл биволи с копринени чулове, с позлатени оглави* подчертаните думи са:

- а. еднородни допълнения;
- б. еднородни несъгласувани определения;
- в. еднородни обстоятелствени пояснения;
- г. еднородни сказуемни определения.

2 т.

7.-9. При коя двойка думи отношението е същото както при посочената двойка?

7. риба – море	8. очи – стрелят	9. черни – биволи
а. вятър – гора	а. фучат – поли	а. туптяха – фучаха
б. дърво – планина	б. зюмбюл – вода	б. копринени – чулове
в. птица – небе	в. чехли – скрипят	в. юнак – девойка
г. кон – хергеля	г. туптят – крака	г. дълбини – море

1 т.

1 т.

1 т.

10. – 11. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

10. а. Знае се, че българското общество преди Освобождението е патриархално, защото на бащата е отредена по традиция водещата роля на законодател в дома.
б. Изкуството дава превес на жената като твореща сила, затова в песента чрез образа на девойката доминира женската жизненост.
в. За разлика от разбирането за жената като пасивна същност, а за мъжа като активна сила, в песента образът на девойката е изграден като активен и всеобхватен персонаж.
г. Изграден схематично в текста на песента образът на мъжа е лишен от всякакви характеристики и само назоваването „юнак” го прави достоен за девойката. 2 т.

11. а. Конят е колкото мъжки, толкова и женски символ, който олицетворява вятъра и морските вълни и означава както интелект, мъдрост, съзнание, разум, така и бързата преходност на живота.
б. Вятърът олицетворява както духа, неговата сила за поддържане и запазване на живота, така и преходното, неуловимото време, а като пратеник на боговете е надарен със способността да открие и посочи всяко присъствие на божественост у човека.
в. Гората е царството на душата и на женското начало, тя е място за проверка и изпитание, олицетворява тайните на природата или на духовния свят, в който мъжът трябва да проникне, за да разбере смисъла на битието.
г. Зюмбюлът, пренесен от Изтока е едно от малкото цветя, които символизират мъжката сила и означават мъжественост, слава, любов, късмет, богатство, пролет, младост, щастие. 2 т.

12. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- а. Водата, която олицетворява Великата майка е изначална, свързва се с женското начало и раждането.
- б. Да се гмурнеш във вода, в нейните „дълбини”, означава да търсиш тайната на живота, основната му загадка.
- в. Угарите, въпреки че олицетворяват женското начало, са резултат от дейността на ралото, като атрибут на мъжа.
- г. Рибата, определено е мъжки символ, който означава възраждане и поддържане на живота, но символизира и силата на водите. 2 т.

13.- 18. В коя от думите е допусната грешка?

13. В много старинни (а) религий (б) рибите се свързват с богините (в) на любовта и плодородната (г) природа. 1 т.

14. Някои (а) от тях играят ролята на традиционни (б) символи и понеже преодоляват насрещни течения, олицетворяват (в) смелост, сила и издържливост (г). 1 т.

15. Според някои (а) схващания рибата е израз на подсъзнателното (б), на неосъзнаваното и се свързва със скрития (в) дълбинен пласт на личността (г). 1 т.

16. Мотивът за поглъщането (а) от риба произхожда от легендата за древният (б) пророк Йона, който (в) бил погълнат от голямата риба кит, а след това изхвърлен (г) от нея. **1 т.**
17. Спомнете си и за Пинокио, който ще помъдрее (а), след като попадне в корема на кита (б) и там срешне (в) баща си (г). **1 т.**
18. Дървеното момче ще се преобрази (а) в нов човек, по-точно (б) ще придобие (в) човешки качества след това испитание (г). **1 т.**
19. В кое от словосъчетанията е допусната грешка при употребата на бройната форма?
- а. двама юнака;
 - б. колко бивола;
 - в. няколко юнаци;
 - г. много биволи.
- 2 т.**
20. Каква е загатката на песента ?
Ще откриете отговора, като свържете изреченията в текст.
1. Уж предстои работа на нивата, а премяната на биволите е сватбарска.
 2. Началото на народната песен провокира към размисъл.
 3. Първичните стихии, възплътени в образите на юнака и девойката, са знак за предстоящия акт на обуздаването им чрез любовта в очакването за бъдещо плодородие.
 4. Очевидно е, че срещата на юнака с девойката е намек за празнично събитие, което за народа е свързано с цикъла на обновлението в природата.
- а. 1, 2, 3, 4;
 - б. 2, 4, 1, 3;
 - в. 3, 1, 4, 2;
 - г. 2, 1, 4, 3.
- 2 т.**
21. В кое изречение **НЯМА** обособена част?
- а. Описанието на героинята се движи отдолу нагоре, от краката към очите, разкривайки красотата ѝ.
 - б. Описанието отправя послание за движение от външното, физическото, видимото към вътрешното, духовното, извисеното.
 - в. Погледът на лирическият говорител се движи отдолу нагоре във видимия свят, извисявайки образа.
 - г. Стигайки до очите, израз на духовния свят, погледът отново се гмурка в дълбините на душата, на непознатото, невидимото.
- 2 т.**
22. – 25. Коя от думите е написана правилно?
22. Това движение на уписанието (а) определя и философията (б) на хармонията (в), и противопоставянето между материално (г) и духовно, земно и божествено. **2 т.**
23. В образът (а) на девойката е събрана (б) цялата хубост и сила на живота, както и таинството (в) на непознатото и неизвесното (г). **2 т.**
24. Художественият (а) текст въздейства не само чрез думите и особенната (б) им опотреба (в) като тропи и риторически фигури, но и чрез отказа от думи, чрез не доизказаност (г), чрез премълчаване. **2 т.**
25. Премалчаването (а) дава възможност (б) и свобода на читателя да изгради различни образи. Такова въздействие създава и самия (в) контекст на стиховете, които провокират въобръжението (г) на читателя. **2 т.**

26. Каква представа за очите на девойката НЕ предизвиква сравнението „веждите се чернеят / като угар край море“?

- а. очите са сини, зелени или променящи цвета си в тези нюанси, защото морето поражда представата за тези цветове;
- б. очите са искрящи, блестящи, излъчващи светлина, както морето отразява светлината;
- в. очите са дълбоки, безкрайни, загадъчни, както и морето е дълбоко, безкрайно и пълно с тайни;
- г. очите са студени, хладни и безразлични като безкрайната, студена и тъмна вода в морето.

2 т.

27. Какви тропи и реторически фигури откривате в народната песен?

Отговора запишете в тестовата карта.

2 т.

28. В изречението *Моят роден край е най-красивото място за мен – с високите скали и белоснежния път край брега на морето, подчертаните думи са:*

- а. пароними;
- б. синоними;
- в. антоними;
- г. омоними.

2 т.

29. Граматическата категория род е присъща на:

- а. предлога;
- б. наречието;
- в. местоимението;
- г. междуметието.

1 т.

30. Кой ред съдържа само неизменяеми части на речта?

- а. ранил, край, юнак, нива;
- б. като, над, макар, през;
- в. девойка, в, море, вятър;
- г. гора, море, риба, очи.

1 т.

31. Кое от изреченията е просто по състав?

- а. Грешките на децата не трябва да се премълчават.
- б. Децата мечтаят да прекарват повече време в игри.
- в. Възрастните обичат да дават съвети на младите.
- г. Всеки човек иска да намери истински приятели.

2 т.

32. В кое от изреченията е употребена глаголна форма за бъдеще време?

- а След два месеца аз и приятелите ми заминаваме на екскурзия до Париж.
- б. Ако знаеха за състезанието по-отрано, щяха да се подготвят по-добре.
- в. На изпита няма да разчитаме на късмет, а на знанията и уменията си.
- г. В нашия квартал предстои откриването на нова спортна площадка.

2 т.

33. В кое от изреченията думата *весело* е наречие?

- а. Пътешествениците пееха весело.
- б. Това беше незабравимо весело лято.
- в. Приятелката му е весело момиче.
- г. Весело е гъмжилото от деца на двора.

2 т.

34. В кой ред всички думи са причастия?

- а. зелен, искрен, спонтанен;
- б. замислен, мрачен, сломен;
- в. ненужен, променен, бездомен;
- г. забравен, поздравен, освободен.

2 т.

35. В кой ред има дума, която НЕ съдържа променливо Я?

- а. изгрява;
- б. столетен;
- в. боядисан;
- г. навярно.

2 т.

36. Колко запетая са пропуснати в изречението?

Какво от това че интелектуалните способности на съвременните деца са станали по-големи когато те не могат да ги използват за да учат от природата а трябва да учат правилници за движение по улиците и пътищата!

- а. две;
- б. три;
- в. четири;
- г. пет.

2 т.

37. Какво е по цел на изказване изречението?

Как през последните столетия хората успяха толкова да се заслепят, че да обявят война на горите и тревите, на животните и птиците!

- а. съобщително;
- б. подбудително;
- в. възклицателно;
- г. въпросително.

1 т.

38. Какво е по състав изречението?

Спомням си едно момченце, което на шест години за пръв път през живота си видя пуяк и му каза: „Ей, петел такъв!“

- а. сложно съставно с подчинено допълнително изречение;
- б. сложно съчинено съединително изречение;
- в. сложно съставно с подчинено определително изречение;
- г. сложно смесено изречение.

2 т.

39. Какви са подчертаните думи като части на изречението?

Обикаляме планините ни, горите ни, реките ни и разбираме, че природата няма да прости човешките грешки.

- а. обособени определения;
- б. еднородни допълнения;
- в. несъгласувани определения;
- г. еднородни подлози.

2 т.

40. Коя от думите е синоним на подчертаната дума в изречението?

Но друга угроза е надвиснала над децата ни.

- а. тревога;
- б. грозота;
- в. заплаха;
- г. грижа.

1 т.

41. Прочетете откъса от Каравеловата повест „Маминото детенце“:

Казанлъчани говорили, че ако на тая сватба да не би се случили две, разбира се, не твърде важни, произшествия, то подобна сватба не би могла да стане още веднъж не само в България, но и в подземното царство.

Изразът „разбира се“ е:

- а. подчинено обстоятелствено изречение;
- б. главно изречение;
- в. вметнат израз;
- г. обособено обстоятелствено пояснение.

2 т.

42. - 45. В коя от подчертаните думи е допусната грешка?

42. Брегът (а) на своето детство той нямаше да забрави никога – на този бряг беше посрещнал първия (б) си изгрев, тук за първи път беше чул миса (в) на вятъра (г). 1 т.

43. Пътникът (а) надникна през отворения (б) прозорец, но не видя никой (в) – домът сякаш отдавна беше забравил кой за последен път е влизал (г) в него. 1 т.

44. Редом със старите сгради (а), които въплъщават (б) духа на Възраждането, в града са израстнали (в) модерни здания (г) от метал и стъкло. 1 т.

45. Балканът (а), чийто (б) гръб е надвиснал над града, възспира (в) ветровете от север като могъщ исполин (г). 1 т.

46. Какви части на речта са подчертаните думи в изречението?

Даваш ли си сметка, че ти си този, който прекарва времето си в глупави забавления.

- а. възвратно притежателно местоимение, спомагателен глагол, притежателно местоимение;
- б. възвратно лично местоимение, спомагателен глагол, възвратно притежателно местоимение;
- в. частица, спомагателен глагол, възвратно притежателно местоимение;
- г. възвратно притежателно местоимение, спомагателен глагол, възвратно лично местоимение.

2 т.

47. В коя от подчертаните думи има правописна грешка?

Реките ни текът (а) мътни, потоците едва пъплят. Дунав е по-мръсен (б) от всякога, Места е боядисана (в) в оловнокафяво (г). 2 т.

48. Кое художествено изразно средство е използвано в изречението?

Природата избяга далече от децата, ние я прогонихме.

- а. хипербола;
- б. синекдоха;
- в. олицетворение;
- г. епитет.

2 т.

49. Кое изразно средство НЕ е употребено в текста?

Дори Витоша, красивата Витоша, вече заприлича на картонен театрален декор, който трябва да не докосваш, за да не се разпадне. Пък и нея детето може да посети само по благоволение на родителите или по запланувано природолюбие у учителите.

- а. сравнение;
- б. повторение;
- в. метонимия;
- г. ирония.

2 т.

50. Коя от подчертаните думи в изречението е метафора?

В Родопите може да срещнете много разсъблечени (а) хълмове с безброй (б) стърчащи (в) пънове (г). 2 т.

51. - 54. Кой термин трябва да се постави на мястото на многоточието, за да е вярна дефиницията?

51. е силно преувеличаване поради възхищение или отрицателно (негативно) отношение.

- а. Сравнението
- б. Епитетът
- в. Символът
- г. Хиперболата

2 т.

52. е силно намаляване (преумалняване) поради възхищение или отрицателно (негативно) отношение.

- а. Метафората
- б. Литотата
- в. Alegорията
- г. Синекдохата

2 т.

53. е троп, който пренася, свързва и създава нови значения между понятия, които само езикът и въображението могат да съберат. Този пренос на качества от един предмет върху друг е възможен благодарение на някакво сходство, прилика.

- а. Alegорията
- б. Символът
- в. Метафората
- г. Синекдохата

2 т.

54. е риторическа фигура, графично означена чрез многоточие, която изразява емоционална пауза, внезапно прекъсване под влияние на силни чувства, премълчаване и отказ от думите.

- а. Градацията
- б. Повторението
- в. Инверсията
- г. Апосиопезата

2 т.

55. Кое изразно средство е използвано в подчертаното словосъчетание от стихотворението „На прощаване в 1868 г.” от Христо Ботев?

*Защо и как съм загинал
и какви думи издумал
пред смъртта и пред дружина...*

- а. синтактичен паралелизъм;
- б. образен паралелизъм;
- в. етимологическа фигура;
- г. низходяща градация.

2 т.

56. Кое изразно средство НЕ е употребено в цитираното двустичие от „На прощаване в 1868 г.”?

*И две щат сълзи да капнат
на стари гърди и млади...*

- а. апосиопеза;
- б. контраст;
- в. епитет;
- г. епифора.

2 т.

57. В кое от цитираните изречения от повестта „Маминото детеце” на Любен Каравелов откривате синтактичен паралелизъм?

- а. Трендафилът живее малко, но неговият майски живот има повече сладки минути, нежели многолетното съществуване на върбата.
- б. Най-напред Николчо се постарал да си намери другари, защото даже и казанлъшката гюлова ракия изисква весели компании и сладки беседи.
- в. Думите на Али ага направили силно впечатление на мазното Неново сърце, което отдавна вече престанало да се мърда.
- г. Тежка е желязната мотика, горещо е ясното слънце, слабо е женското тяло, мъчен е трудът!

2 т.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
РЕГИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО, СОФИЯ-ГРАД

58.-59. Прочетете откъса от повестта „Маминото детенце“ на Л. Каравелов и отговорете на въпросите към него.

– Зачерни ти, мой синко, хубавото момиче! И невястата ти няма да види добро, но и ти няма да прокопцаш... Ако майка ти и да казва, че ще да се поправиш после женитбата, но аз мога да те уверя, че до днешният ден ни една свиня не е могла да се отучи да рови купищата...

58. Кой епизодичен герой изрича думите ?

Отговора запишете в тестовата карта.

2 т.

59. За кои главни герои се отнася този откъс?

Отговора запишете в тестовата карта.

2 т.

60. Допишете стиховете от творбата на Христо Ботев „На прощаване в 1868 г.”

Отговора запишете в тестовата карта.

Но... стига ми тая награда –

.....

.....

.....

2 т.